

SAMENWERKEN AAN EEN GEZONDE OMGEVING

ADVIES VERSLAVINGSPREVENTIE IN DE GEMEENTE RIJSSEN-HOLTEN

Inhoudsopgave

Aanleiding	pag. 3
Doelstelling van de Werkgroep verslavingspreventie	pag. 3
Samenstelling van de Werkgroep verslavingspreventie	pag. 3
Missie en Visie	pag. 4
Gezond en middelenvrij leven	pag. 5
Vijf domeinen	pag. 7
Samenvattend advies	pag. 16
Tot slot	pag. 16
<u>Bijlage</u>	
Interventies per domein	pag. 17

Aanleiding

In 2017 zijn door de gemeente Rijssen-Holten in het sociaal domein twee beleidsplannen vastgesteld, te weten het Beleidsplan Wmo en Jeugdhulp en het Beleidsplan Publieke gezondheid. Als uitvloeisel van de beleidsplannen is er voor gekozen één uitvoeringsprogramma te maken. Daarvoor is samenwerking gezocht met ketenpartners uit zorg, welzijn, jeugd en jongerenwerk, onderwijs. In totaal ca. 100 professionals werkzaam in Rijssen-Holten hebben in een bijeenkomst in het Parkgebouw meegedacht en meegewerkt aan de tot stand koming van het Uitvoeringsprogramma Samen Beter. Hierin is prioriteit gegeven aan 10 acties, waarvoor 10 werkgroepen zijn samengesteld, waaronder de Werkgroep verslavingspreventie.

Doelstelling van de werkgroep

Doelstelling van de Werkgroep verslavingspreventie is om met elkaar een advies te formuleren over een vernieuwende wijze van verslavingspreventie. Vervolgens, na vaststelling van het advies door de betrokken besturen, de acties ook gezamenlijk uit te voeren. Een werkwijze die vanuit een netwerk van alle betrokken ketenpartners gezamenlijk wordt opgepakt, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid. Afhankelijk van de deelnemende organisatie is dat een actieve of een faciliterende rol.

Werkende weg is als extra doelstelling geformuleerd dat de Werkgroep verslavingspreventie gehandhaafd wordt als gremium om vinger aan de pols te houden op de activiteiten die uitgevoerd worden, deze te evalueren en om thema's en nieuwe acties te bespreken.

Samenstelling van de werkgroep

Bij de start van de werkgroep is geïnvesteerd in het betrekken van zoveel mogelijk bij dit onderwerp betrokken ketenpartners. Hierdoor is een breed samengestelde werkgroep gerealiseerd, met vertegenwoordigers van de volgende instellingen:

- namens verslavingspreventie: Tactus verslavingszorg, Stichting Chris en Voorkom en Stichting Terwille verslavingszorg
- namens de GGD Twente: adviseur gezondheidsbevordering
- namens jongerenwerk: specifiek jongerenwerk Rijssen (Pand11 en straathoekwerk Rijssen-Holten), protestants christelijk jongerenwerk Rijssen (Hervormd Jeugdwerk en Fakkeldrager) en jongerenwerk Holten (Stichting ViaVie Welzijn Rijssen-Holten).
- namens basisonderwijs, vertegenwoordigers van respectievelijk openbaar, protestants christelijk en reformatorisch onderwijs
- namens voortgezet onderwijs, vertegenwoordigers van respectievelijk openbaar, protestants christelijk, reformatorisch en katholiek onderwijs
- namens de Sportraad Rijssen-Holten: voorzitter
- namens de gemeente Rijssen-Holten: vertegenwoordigers van beleid en van handhaving

In de bijeenkomsten van de werkgroep is gebleken dat de leden van de werkgroep elkaar goed hebben aangevuld in kennis van de inhoud en van (de vindplaats van) de doelgroep. Met elkaar is gewerkt aan het inzichtelijk krijgen van de wensen die er leven met betrekking tot preventie en activiteiten in dat kader. Wij werken aan een gezonde omgeving waarin de toekomstige generatie niet meer zomaar blootgesteld wordt aan genotsmiddelen.

Missie

Het is goed om vast te leggen waar we met elkaar voor staan en wat onze ambitie is als het gaat om verslavingspreventie in onze gemeente. We hebben deze missie als volgt geformuleerd:

‘Wij willen als ketenpartners met elkaar – elk vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid – onze krachten bundelen en inzetten op het bevorderen van de gezondheid van kinderen en jongeren en hun omgeving. Dit doen wij door middel van gerichte voorlichting over genotmiddelen en preventie activiteiten binnen een integrale aanpak. We willen de omgeving van kinderen en jongeren zo inrichten dat gezond gedrag de makkelijkste keuze is. Dit doen wij met respect voor de diversiteit van onze doelgroep en de ketenpartners.’

Visie

Het is van belang om met elkaar te bepalen wat onze stip op de horizon is als het gaat om verslavingspreventie. Welke ontwikkelingen vinden wij met elkaar belangrijk, hoe ziet de toekomst er uit en welke ambities hebben we voor de langere termijn. Met elkaar – instellingen voor verslavingspreventie, GGD Twente, jongerenwerk, basis- en voortgezet onderwijs, Sportraad en gemeente - is de volgende visie geformuleerd:

- Gezondheid is van belang voor en door onze inwoners; in het bijzonder jeugd, jongeren en risicogroepen nemen daarbij een belangrijke plaats in. Gezondheid zien we als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.
- Wij werken aan een gezonde omgeving waarin de toekomstige generatie niet meer zomaar wordt blootgesteld aan genotmiddelen. Wij streven er naar om een leefomgeving te creëren waarin de gezonde keuze ook de meest logische en makkelijkste keuze is.
- Wij zetten in op het vroegtijdig signaleren van middelen gerelateerde gezondheidsrisico's en bieden passende ondersteuning om zwaardere problematiek en inzet van zorg te voorkomen.
- Wij werken samen aan een integrale aanpak: een combinatie van interventies die gericht zijn op de jeugd en jongeren én op hun omgeving.
- Wij zetten in op versterking van de weerbaarheid en bewustwording van gedrag
- De instellingen voor verslavingspreventie, de GGD Twente creëren en waarborgen van makkelijk toegankelijke, betrouwbare informatie over middelen gerelateerde leefstijlfactoren die op maat is en aansluit bij de belevingswereld en informatiebehoefte van de lokale situatie, zowel offline als online.
- De instellingen voor verslavingspreventie, de GGD Twente, het basis- en voortgezet onderwijs en het jeugd- en jongerenwerk werken samen in co-creatie aan de ontwikkeling van activiteiten en producten; co-creatie bevordert draagvlak.
- De gemeente heeft een faciliterende rol. De gemeente vervult daarnaast een regierol.

Gezond en middelenvrij leven

Wat verstaan we onder verslavingspreventie

Verslavingspreventie is het bereiken van duurzame effecten die bijdragen aan winst voor de gezondheid en de kwaliteit van leven teneinde (ernstige) verslavingsproblemen door middel van beproefde preventiemethoden te voorkomen of tijdig op te sporen. Daarbij richten we ons op zowel gezondheidsbevordering als preventie.

Onder verslavingspreventie worden activiteiten verstaan die gericht zijn op

- 1) het voorkómen van problemen die kunnen ontstaan door het gebruik van alcohol, drugs, medicijnen, gokken, beeldschermgebruik en gamen
- 2) vroegtijdige signalering van die problemen
- 3) toeleiding naar hulpverlening bij problematisch gebruik

Onder problemen wordt verstaan: lichamelijke-, persoonlijke-, en omgevings schade, inclusief misbruik van- en verslaving aan alcohol, drugs, medicijnen, gokken, internetten en gamen.

Waarvan weten we dat het werkt in de verslavingspreventie

Investeren in verslavingspreventie levert op diverse terreinen veel op. Naast het voorkomen van gezondheidsklachten door middelengebruik, draagt verslavingspreventie bij aan een goede (mentale) gezondheid en voorkomt verslaving. Gezonde mensen hebben in het algemeen een betere kwaliteit van leven, kunnen beter voor zichzelf en voor hun omgeving zorgen en doen minder beroep op de zorg. Daarnaast blijkt uit verschillende studies de maatschappelijke winst in afname van criminaliteit, overlast en agressie.

Een mooi gegeven is dat de gemeente Rijssen-Holten zich bewust is van het belang van verslavingspreventie. De gemeente heeft de laatste jaren geïnvesteerd op dit thema en dat werpt zijn vruchten af in het werkveld. Dit komt naar voren in de praktische uitvoering en gezien de betrokkenheid van de professionals. Verschillende organisaties weten elkaar middels korte lijnen vaak goed te vinden. Dit heeft als effect dat een diversiteit aan preventieve interventies wordt ingezet. Om de effectiviteit van deze samenwerking en inzet te maximaliseren is een integrale samenwerking echter noodzakelijk. Om tot een integraal plan van aanpak te komen is het van belang om als gemeente breed draagvlak te creëren voor een rook-, drank- en drugsvrije omgeving voor de leeftijdscategorie 0 tot jongvolwassenen. Deze ontwikkeling van verslavingspreventie sluit naadloos aan op enkele landelijke ontwikkelingen.

Nationaal Preventieakkoord

Het Nationaal Preventieakkoord richt zich op een gezonder Nederland in 2040. Het akkoord is gesloten met ruim 70 partijen, zoals patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportbonden, bedrijven, fondsen, onderwijs, maatschappelijke organisaties en de Rijksoverheid. Het is gericht op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Voor deze thema's zijn de ambities, doelen en maatregelen vastgelegd in een akkoord.

Met vereende krachten willen de deelnemers onder andere bereiken dat er in 2040 een rookvrije generatie is ontstaan, dat jongeren en zwangeren geen alcohol drinken, iedereen veel bewuster is van de risico's van alcohol en dat het aantal mensen met overgewicht daalt in plaats van stijgt.

In 2040 moet er sprake zijn van een rookvrije generatie. Dat betekent dat we de samenleving zo tabak- en rookvrij gaan inrichten dat kinderen niet meer verleid worden om te beginnen met roken en rokers geholpen worden er mee op te houden. Maatregelen die daaraan moeten bijdragen zijn onder andere dat vertegenwoordigers van sportverenigingen, kinderboerderijen, speeltuinen en kinderopvanglocaties samen met gemeenten toewerken naar een 100% rookvrije kindomgeving in 2025.

Partijen zetten zich in om de omgeving gezonder te maken en om kinderen thuis, op school, op de opvang in de wijk en op de sportvereniging meer te laten bewegen. Om gezond eten te stimuleren, komt er onder andere een campagne over de Schijf van Vijf en een nieuw, breed gedragen voedselkeuzelogo. Om het drinken van water te stimuleren komen er meer watertappunten op publieke plekken. Producenten gaan suiker in frisdrank stapsgewijs verminderen naar 30% minder verkochte calorieën in 2025.

Onderwijsinstellingen en studentenverenigingen gaan plannen maken om risicovol alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen. Professionals en vrijwilligers worden ondersteund om problematisch alcoholgebruik te signaleren en te voorkomen. Naleving van de leeftijdsgrens door verstrekkers wordt stapsgewijs verbeterd tot 100% in 2030. Alcoholreclame langs de velden bij amateursport verdwijnt. Sportkantines gaan meer verantwoord om met alcohol, bijvoorbeeld door niet te schenken tijdens jeugdwedstrijden en de meters bier af te schaffen. Er komt een einde aan stutten met alcohol. Aanbiedingen worden beperkt tot maximaal 25% korting. Zo komen mensen minder in de verleiding om meer alcohol te kopen dan ze van plan waren. De betrokken partijen gaan er ook voor zorgen dat jongeren minder in aanraking komen met alcoholreclame via social media en op plekken waar ze vaak komen.

Rookvrije generatie

Het is helemaal in lijn met de Rookvrije generatie waarbij het doel is dat rookvrij opgroeien vanzelfsprekend is. Ieder kind dat geboren wordt, moet de kans geboden worden om volledig rookvrij op te groeien. Dit kan in een rookvrije omgeving, zonder de verleiding van glimmende pakjes en toegevoegde smaakjes aan sigaretten en met goede voorbeelden om zich heen.

Op 1 januari 2019 is het tevens precies vijf jaar geleden dat NIX-18 van start is gegaan. De leeftijdsgrens voor roken en drinken werd verhoogd naar 18 jaar. In deze periode is er veel veranderd. Ongeveer driekwart van de ouders en tieners vindt het 'normaal' dat je pas mag roken en drinken vanaf 18 jaar (78,2% van de ouders vindt dit tegenover 75,4% van de jongeren). De afgelopen jaren is het gebruik van alcohol onder tieners teruggelopen. Sinds 2011 gaat het in de totale groep 12- t/m 16-jarige scholieren om ongeveer een derde minder: van 38% naar 25%. Maar er is ook nog veel winst te behalen.

Bovenstaande is gericht op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik, maar binnen de gemeente Rijssen-Holten willen we nog een stap verder gaan door ook drugs, gamen en actuele trend en ontwikkelingen op te nemen.

Jeugdwet

Tevens sluit deze ontwikkeling van verslavingspreventie aan op de huidige Jeugdwet. Een belangrijk doel van de Jeugdwet is namelijk het voorkomen van problemen en vroegtijdige inzet van hulp en zorg om zo (zwaardere) vormen van jeugdhulp te voorkomen. Het gemeentelijk beleid heeft betrekking op jeugdigen (en eventueel hun ouders) met een verhoogd risico op ontwikkelingsachterstand of uitval, maar voor wie zwaardere zorg niet nodig is of voorkomen kan worden.

Als het gaat om gemeentelijk beleid t.a.v. preventie binnen de Jeugdwet moet het gericht zijn op:

- het voorkomen van, het vroeg signaleren van en vroeg interveniëren bij een risico op opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen
- het versterken van het opvoedkundige klimaat
- het bevorderen van opvoedvaardigheden van ouders
- het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren
- het bevorderen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie
- integrale hulp aan jeugdige en ouders bij multi-problematiek
- het tot stand brengen en uitvoeren van familiegroepsplannen.

Vijf domeinen

In de Werkgroep verslavingspreventie zijn op basis van de voorgaande aandachtspunten en een oriëntatie bij alle betrokken partijen een vijftal domeinen voor een uitvoeringsplan onderscheiden. Bij elke domein is een aantal bestaande programma's benoemd die soms al in Rijssen-Holtten ingezet worden. De domeinen worden hieronder genoemd en uitgewerkt.

De vijf domeinen van verslavingspreventie in de gemeente Rijssen-Holtten zijn:

1. Domein gezonde omgeving: Bevorderen gezonde leefomgeving, met name preventie van roken, alcoholgebruik en drugs
2. Domein eigen kracht: Ontwikkelen identiteit, weerbaarheid en bewustwording van gedrag.
3. Domein vroegsignalering: Problematiek vroegtijdig signaleren en zwaardere problematiek voorkomen.
4. Domein bijsturen: Kwetsbare groepen en risicofactoren
5. Domein actualiteit: Aansluiten bij actuele trends en ontwikkelingen

1. Domein gezonde omgeving: Bevorderen gezonde omgeving, met name preventie van roken, alcoholgebruik en drugs

Idealiter is het streven om een omgeving zo te maken dat de gezonde keuze ook de meest logische keuze is. Dat is echter niet zo eenvoudig, omdat zaken als roken en alcohol nog steeds geaccepteerd zijn en ook als de geneugten van het leven gezien kunnen worden. Afgelopen jaren is zowel ten aanzien van roken als alcoholgebruik wel een verandering in de norm gaande (zie de cijfers van de Kindermonitor en E-MOVO/Jeugdmonitor). En één ding waar zeker verandering in is gekomen is dat er gedacht wordt dat de toekomstige generatie in ieder geval niet meer zomaar blootgesteld moet worden aan genotsmiddelen. We weten dat zien roken, doet roken en zien drinken, doet drinken.

Om de daadkracht en de effectiviteit van deze inzet te maximaliseren is een integrale aanpak noodzakelijk. Om tot een integraal plan van aanpak te komen is het van belang om draagvlak te creëren voor een rook-, drank- en drugsvrije omgeving onder de 18 jaar. Bijvoorbeeld doordat de gemeente een convenant sluit met netwerkpartners waar kinderen zich begeven om tot een rook-, drank- en drugsvrije omgeving te komen. Bepaal samen de oplossingen die passen bij de lokale situaties. Het is goed om organisaties en verenigingen zelf te laten bepalen waar en wat bijvoorbeeld rook- en alcoholvrij is en hoe je daar wel of geen ruimte geeft wat betreft zones waar je nog wel gecontroleerd iets in mag doen en waar niet. Het moet wel passen bij: niet waar de kinderen bij zijn.

Vanuit deze gedachtegang is de rookvrije generatie ook gestart: een landelijk initiatief waar lokaal invulling aan kan worden gegeven door kinderen in een gezonde omgeving op te laten groeien. Het is dan ook heel goed om te kijken hoe we daar waar kinderen veel komen de omgeving rook-, alcohol- en drugsvrij kunnen laten zijn. Het gaat dan om de scholen, jeugd- en jongerenwerk, de sportterreinen (en hun kantines) en wellicht ook de bijeenkomsten die in de kerkelijke gemeenschap plaatsvinden. Daarbij moeten de volgende aandachtspunten in acht worden genomen worden:

- Het is belangrijk dat scholen, jeugd- en jongerenwerk, sportverenigingen en de kerkelijke gemeenschap achter hetzelfde doel staan, dezelfde boodschap uit dragen en bijvoorbeeld ook rook-, alcohol- en drugsvrij willen worden. Dit moet uiteraard met hen besproken worden. In sommige gemeenten worden sportverenigingen die gebruik maken van gemeentelijke faciliteiten zelfs verplicht om rookvrij te zijn. Dit heeft voor- en nadelen.
- Als school, jeugd en jongerenwerk, sportverenigingen of de kerkelijke gemeenschap helpt het als zij een plan maken over hoe ze het schoolplein, sportterrein of bijeenkomsten rook-, alcohol- en drugsvrij krijgen. Het is belangrijk om de belanghebbenden te spreken, zoals bestuursleden van de vereniging, directie van school, kinderen zelf, ouders, leerkrachten, conciërge, trainers en sponsors. Bepaal samen de oplossingen die passen bij de lokale situaties. Het is goed om scholen, jeugd en jongerenwerk, sportverenigingen en de kerkelijke gemeenschap zelf te laten bepalen waar en wat bijvoorbeeld rook- en alcoholvrij is en hoe je daar wel of geen ruimte geeft wat betreft zones waar je nog wel gecontroleerd iets in mag doen en waar niet. Alles onder het mom.. niet waar de kinderen bij zijn.

- Maak rolmodellen er op attent dat kinderen erg tegen hen op kunnen kijken en dat het daarom zo belangrijk is om het goede voorbeeld te geven en een heldere boodschap uit te dragen. Voorbeelden van rolmodellen: Leraren, jongerenwerkers, trainers, vrijwilligers, wethouders, enz.
- Praat niet over rookverboden, maar benadruk het positieve. Maak het rookvrij en alcoholvrij. Het is niet de bedoeling om mensen die wel roken en alcohol gebruiken helemaal uit te sluiten. Wel is het mooi als je de aanpak van het rook- en alcoholvrij maken samen aanbiedt met bijvoorbeeld een cursus stoppen met roken. Zorg ervoor dat mensen nog steeds wel het gevoel hebben te kiezen wat ze zelf wel en niet willen. Maar dat ze niet roken en drinken waar kinderen bij zijn.

Ten aanzien van een integrale aanpak binnen de verslavingspreventie is het van belang om rekening te houden met enkele aandachtspunten.

Onderwijs:

BO-scholen: niet meer roken door ouders/leerkrachten op het schoolplein. Er is een mogelijkheid om mee te gaan met de boodschappen van de campagne van 'de rookvrije generatie.', waarbij alles draait om het niet roken waar de kinderen bij zijn. Om dit te bewerkstelligen is het belangrijk om met rokende ouders en leerkrachten in gesprek te gaan en mogelijk te kijken waar je wel een rookplek creëert als daar behoefte aan is. En hoe om te gaan met handhaving. Hiervoor is een toolbox ontwikkeld die scholen hierbij kan helpen.

VO-scholen: ook de VO-scholen kunnen werken aan een rookvrij schoolplein. Er zijn diverse projecten en organisaties (GGD, Verslavingszorg) die de scholen hierbij kunnen ondersteunen. Een VO school gaat dan werken aan: goede educatie voor leerlingen, een rookvrij schoolterrein, goede signaleringsstructuur en duidelijk beleid van de scholen wat te doen tijdens schoolfeesten, kampen etc. Scholen kunnen hiervoor ook het vignet Gezonde School ontvangen.

De in 2017 afgesloten 'Samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Rijssen-Holten en de scholen voor voortgezet onderwijs in Rijssen en Holten' biedt de mogelijkheid om hierover afspraken met elkaar te maken.

Jeugd en Jongerenwerk:

Het jongerenwerk en het straathoekwerk in de gemeente Rijssen-Holten vervullen een belangrijke pedagogische functie om jongeren te ondersteunen in een gezonde ontwikkeling in een veilige omgeving, tevens geven zij jongeren inzicht in (grensoverschrijdend/zorgelijk) gedrag. Ondanks de diversiteit die bestaat onder de verschillende organisaties wordt het belang van verslavingspreventie door alle partijen erkent en wordt er op verschillende manieren reeds aandacht aan besteed.

Om het pedagogisch vangnet van het jongerenwerk optimaal te benutten op het gebied van verslavingspreventie is een eenduidige visie tussen de betrokken organisaties noodzakelijk. De diversiteit in achtergrond en werkwijze maakt het een uitdaging om hier in de toekomst vorm en inhoud aan te geven in de toekomst.

De betrokkenheid van de organisaties bij het opstellen van dit advies heeft er toe geleid dat het thema Verslavingspreventie nadrukkelijk op de agenda is komen te staan. Het proces om het thema verder in te bedden geeft elke organisatie op zijn eigen wijze verder vorm en inhoud.

Aangezien een integrale aanpak het meeste rendement oplevert voor de doelgroep is het van belang dat de organisaties in de toekomst op zoek gaan naar overeenkomsten binnen de inzet van verslavingspreventie.

Sportverenigingen:

De Sportraad onderstreept het belang van een gezonde leefomgeving voor opgroeiende jeugd in de gemeente Rijssen-Holten. De sportverenigingen hebben naast de sportieve prestaties ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid en kunnen een belangrijke bijdrage leveren ten aanzien van de gezonde leefomgeving. De sportverenigingen hebben een sterke sociale functie en dragen bij aan de waarden gezondheid, ontmoeting en identiteit.

De Sportraad ziet een duidelijke meerwaarde van een integrale samenwerking en een gezamenlijke aanpak ten aanzien van een gezonde leefomgeving voor de jeugd. Het uitdragen van een eenduidige boodschap is effectief en draagt bij aan de normering van het beleid.

Om tot een eenduidig beleid te komen is regievoering van de gemeente zeer wenselijk. Om draagvlak te creëren en de expertise binnen het verenigingsleven te benutten is het cruciaal om alle verenigingen vanaf het begin nauw te betrekken bij de ontwikkeling van het plan. Het streven is om een gedeelde visie en strategie te ontwikkelen vanuit een positieve benadering.

Naast de vraag wat belangrijk is voor de gezondheid van de opgroeiende jeugd, zal ook gekeken moeten worden welke middelen en randvoorwaarden er nodig zijn en welke rol netwerkpartners daarin kunnen spelen.

Bereik doelgroepen:

Daarnaast is het belangrijk te kijken hoe kinderen en hun ouders in Rijssen-Holt en het best bereikt worden en daarbij de online wereld ook mee te nemen. Alle betrokken netwerkpartners spelen daar een belangrijke rol in.

Wie zijn de partners in dit proces, wat is nodig en wat is ieders verantwoordelijkheid;

Primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid ontwikkelen rondom een gezonde leefomgeving , waarbij aandacht is voor roken en middelengebruik. • Keuze voor het realiseren van de Gezonde school
Voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid ontwikkelen rondom een gezonde leefomgeving , waarbij aandacht is voor roken en middelengebruik . • Keuze voor het realiseren van de Gezonde school
Jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid ontwikkelen rondom een gezonde leefomgeving , waarbij aandacht is voor roken en middelengebruik .
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van de 'Rookvrije generatie' het realiseren van rookvrije accommodaties • Tijdens jeugd-activiteiten geen alcohol in de sportkantine (bv. een eindtijd bepalen via vergunningverlening)
Instellingen voor verslavingspreventie	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie over aanbod activiteiten • Gezondheidsvoorlichting • Landelijke campagnes onder de aandacht brengen • Organisaties ondersteunen bij beleidsontwikkelingen
GGD Twente	<ul style="list-style-type: none"> • Twentse Gezondheidsverkenning (TGV); cijfermateriaal vanuit gezondheidsmonitoren en factsheets • Advies over schoolgezondheidsbeleid in kader van Gezonde School • Advies om te komen tot een rook en alcoholvrije omgeving. In samenwerking met Tactus.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Inhuur en bekostiging van preventiewerker die zich richt op alle domeinen • Bijdrage in de kosten van preventieactiviteiten in het onderwijs , nader uit te werken in de uitvoering • Regiefunctie: samenbrengen van partners in dit proces

2. Domein eigen kracht: Ontwikkelen identiteit, weerbaarheid en bewustwording van gedrag

Door publieksinformatie en voorlichting voorkomt een groot deel van de doelgroep op eigen kracht problematisch middelengebruik. Regievoering op het eigen leven en zelfredzaamheid wordt vergroot door informatie en antwoorden beschikbaar te maken. Door een gestructureerd aanbod van informatie blijft het onderwerp onder de aandacht en creëert het bewustwording. Dit dient zowel digitaal als face to face uitgezet te worden. De informatie moet actueel zijn, dynamisch en voor jongeren aantrekkelijk. De drempel om contact te maken dient zo laag mogelijk gehouden te worden. Met voorlichting worden mensen ondersteund bij het kiezen voor gezond gedrag. Groepsvoorlichtingen zijn gericht op bewustwording en vergroten van kennis door in gesprek te gaan over de effecten en risico's van

roken, alcohol, drugs, gokken, sociale media en gamen. Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid worden daarbij versterkt door te informeren en te motiveren.

Verslavingspreventie onder kinderen binnen het onderwijs luistert vrij nauw per leeftijdsgroep. Uit onderzoek blijkt dat algemene voorlichting over genotmiddelen bij kinderen is de basisschoolleeftijd niet werkt. Het versterken van de algemene sociale ontwikkeling en het aanleren van een gezonde levensstijl helpt wel. Bij kinderen in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs helpt het om te werken aan competenties en zelfvertrouwen en in te zetten op een negatieve houding ten opzichte van roken (sociale norm). Focussen op groepsdruk kan in die leeftijdsgroep juist contraproductief werken. De midden-adolescentie (15-17 jaar) is een erg lastige leeftijd om roken te voorkomen en terug te dringen, omdat jongeren in die leeftijd wat minder open staan voor preventie. In de latere adolescentie en bij volwassenen helpt het om in te zetten op zelfcontrole en sociale invloed.

Daarnaast is ouderbetrokkenheid erg belangrijk. Ouders zijn natuurlijk verantwoordelijk voor het welbevinden van hun kind en spelen hierin ook een cruciale rol. Het vraagt echter een specifieke aanpak en inzet om de juiste ouders te bereiken. Ook blijkt uit cijfers van E-MOVO dat ouders toch nog vaak normgevend zijn en waar jongeren wel degelijk naar luisteren. Op een reguliere ouderavond is de opkomst vaak beperkt en komen niet de ouders waarvoor het juist belangrijk is. Om ouders te bereiken vraagt het een creatief en breed uitgezet plan van aanpak. Nauwe samenwerking binnen dit plan leidt tot de mogelijkheid ouders in hun kracht te zetten door met hen in gesprek te gaan, voorlichting te geven en handvatten ter ondersteuning te bieden. Tevens weten ouders dan ook de weg naar de juiste hulpverlening te vinden zodat er adequaat gereageerd kan worden als er zorgen zijn. Betrokken partners beschikken over kennis en verschillende interventies die gericht zijn op de ouders. Binnen een integrale aanpak kunnen partners elkaar versterken door elkaars mogelijkheden en kwaliteiten te benutten en waar nodig samen tot een creatieve en vernieuwde inzet te komen om het bereik van ouders te vergroten, zowel gezien de kwaliteit als de kwantiteit.

Wie zijn de partners in dit proces, wat is nodig en wat is ieders verantwoordelijkheid;

Primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor activiteiten verslavingspreventie in de klas door middel van het aanbieden van preventielessen door professionele instellingen in groep 8 • Stimuleren ouderbetrokkenheid • Inzet financiële middelen uit schoolbudget, fondsen, subsidies
Voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor activiteiten verslavingspreventie in de klas door middel van het aanbieden van preventielessen door professionele instellingen • Stimuleren ouderbetrokkenheid • Deelname met klas 2 en 4 aan Jeugdmonitor (voorheen E-MOVO) van de GGD Twente zodat integraal inzicht in eventuele problematiek wordt verkregen • Inzet financiële middelen uit schoolbudget, fondsen, subsidies
Jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor activiteiten verslavingspreventie in het jeugd- en jongerenwerk door middel van zowel aandacht voor individuele casussen als groepsgerichte activiteiten. Groepsgerichte aanpak zowel op eigen accommodatie als op aanvraag van netwerkpartners, al dan niet in samenwerking met de instellingen voor verslavingspreventie. • Inzet financiële middelen uit eigen budget, fondsen, subsidies
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor activiteiten verslavingspreventie bij sportverenigingen in samenwerking met Tactus en de GGD Twente • Inzet financiële middelen uit eigen budget, fonds, subsidies
Instellingen voor verslavingspreventie	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbod preventie activiteiten • Gezamenlijk met partners ontwikkelen van activiteiten en producten • Ouders ondersteunen

GGD Twente	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering vanuit gezondheidsvoorlichting aan partners en ouders
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Regiefunctie: samenbrengen van partners in dit proces en eventuele ondersteuning bij de opbouw infrastructuur • Bijdrage in de kosten van preventieactiviteiten in het onderwijs , nader uit te werken in de uitvoering

3. Domein vroegsignalering: Problematiek vroegtijdig signaleren en zwaardere problematiek voorkomen

Door het trainen en ondersteunen van professionals in het werkveld kunnen problemen vroegtijdig gesignaleerd worden en zwaardere problematiek voorkomen. Door middel van terugkerende deskundigheidsbevordering voor de professionals wordt de kennis met betrekking tot middelen en verslaving vergroot. Zij ontwikkelen vaardigheden met betrekking tot het signaleren en bespreekbaar maken van problematiek en kennis van hoe en wanneer (individuele) verslavingspreventie of –zorg kan worden ingeschakeld. Maatwerk is bij de deskundigheidsbevordering een belangrijke voorwaarde. Een goede afstemming van het programma op de lokale situatie en kennis van de deelnemers staat daarbij voorop. Daarnaast mag kennis van actuele trends en ontwikkelingen op het gebied van verslaving en preventie niet ontbreken. De deskundigheidsbevordering is belangrijk voor hulpverleners, docenten en sportverenigingen.

Naast de deskundigheidsbevordering zal het thema Verslavingspreventie binnen de gemeentelijke zorgstructuur structureel op de agenda moeten staan. Op deze wijze blijft het thema onder de aandacht in het lokale netwerk. Binnen overleggen waar middelengebruik veel voorkomt onder de doelgroep is het de aanwezigheid van een preventiewerker raadzaam. De benodigde kennis is dan onderdeel van het overleg en draagt bij aan een daadkrachtige aanpak bij zorgsignalen. Op welke wijze dit tot uitvoering gebracht moet worden zal in overleg met de lokale betrokken partijen bepaald worden. Waar liggen de wensen en behoeften en/of zijn zorgen?

Als professionals in staat zijn zorgen vroeg te signaleren kan zwaardere zorg wellicht worden voorkomen door binnen preventie kortdurende individuele interventies aan te bieden. Signalen van (problematisch) middelengebruik worden besproken met de signalerende partner in het netwerk en vervolgens wordt er contact gelegd met de jongere(n). In een gesprek met de jongere (op locatie) wordt de ernst en de fase van gebruik vastgesteld en volgt er een passend advies over wat nodig is. Het advies wordt ook teruggekoppeld aan de signalerende partner. Wanneer een kortdurend individueel traject gewenst is kan deze worden ingezet. Hierbij worden ouders in principe altijd betrokken.

Wie zijn de partners in dit proces, wat is nodig en wat is ieders verantwoordelijkheid;

Primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Taak schoolleiding en schoolbestuur • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Taak schoolleiding en schoolbestuur • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur.
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Instellingen voor verslavingspreventie	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning professionals • Contact leggen onderhouden jongeren • Voorlichtingen

GGD Twente	<ul style="list-style-type: none"> Tijdens de contactmomenten op de VO-scholen kan het zijn dat zorgelijk gebruik van drank en drugs worden gesignaleerd. De jeugdarts heeft dan de mogelijkheid eerste contacten te leggen met de jongere, waarin het probleem nader onderzocht wordt. De jeugdarts kan evt verwijzen naar de andere ketenpartners. De jeugdarts op het VO neemt deel aan het SOT. De jeugdarts kan hierin meedenken over wat de normale ontwikkeling is van een jongere, en wat wellicht zorgelijk is.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> Regiefunctie: samenbrengen van partners in dit proces en eventuele ondersteuning bij de opbouw infrastructuur Aandacht binnen de zorgstructuur BOA's

4. Domein bijsturen: Kwetsbare groepen en risicofactoren

Bij kwetsbare jongeren met middelenproblematiek is vrijwel altijd sprake van zorgen op meerdere leefgebieden. Deze problemen worden vaak door een complex van risico- en beschermende factoren veroorzaakt. Gezien de risico's en de kwetsbaarheid van deze doelgroep is er een specifieke aanpak nodig vanuit verslavingspreventie. Preventie van deze problemen vereist een brede, veel omvattende benadering.

Over wie hebben we het als we spreken over 'kwetsbare jongeren' in de gemeente Rijssen-Holten? De leeftijdscategorie van de doelgroep is 12 t/m 25 jaar omdat deze levensfase de risico's op problematisch middelengebruik vergroot doordat er in deze fase:

- Geëxperimenteerd wordt met nieuwe, vaak riskante sociale gedragingen,
- De ontwikkeling van de hersenen nog niet voltooid is en dit o.a. leidt tot impulsief gedrag,
- Minder gevoeligheid is voor de directe negatieve gevolgen van middelengebruik,
- Middelen gerelateerd leergedrag juist sterker is (de relatie tussen middelen en beloningssysteem).

Naast de leeftijdscategorie wordt de doelgroep getypeerd door diverse (persoonlijkheids)kenmerken. Voorbeelden van persoonlijkheidskenmerken die een negatieve invloed hebben zijn: impulsiviteit, sensatiezoekend, lage eigenwaarde, negatief denken en gevoel van hopeloosheid.

Voor de gemeente Rijssen-Holten is vastgesteld dat jongeren met deze kenmerken voornamelijk vallen binnen onderstaande categorieën:

- Vroegtijdig schoolverlaters / spijbelaars
- VMBO leerlingen of lager niveau
- Jongeren met psychische, emotionele of gedragsproblemen
- Jongeren met een licht verstandelijke beperking
- Hangjongeren
- Jongeren met delinquent gedrag of omgaan met deze groep
- Jongeren die op jonge leeftijd begonnen zijn met gebruik

Naast de persoonlijkheidskenmerken zijn ook diverse factoren die het risico op problematisch gebruik vergroten. Het gaat hierbij om jongeren:

- Met een lage sociaal economische status
- Uit gezinnen met een hoge werkdruk bij ouders
- Uit gebroken gezinnen
- Uit probleemgezinnen (o.a. bij verslaafde/middelen gebruikende ouders, kinderen van psychiatrische patiënten)
- Binnen institutionele zorginstellingen
- Jongeren die vaak uitgaan
- Mantelzorgers
- (culturele) minderheden

Op verschillende terreinen wordt binnen de gemeente Rijssen-Holtten reeds specifieke inzet gepleegd ten bate van de kwetsbare jongeren. Binnen de lokale zorgstructuur zijn er de overlegvormen zoals het Vroegsignaleringsoverleg en de Groepsaanpak. Middels deze overleggen wordt een deel van de kwetsbare doelgroep bereikt en wordt de bijbehorende problematiek aangepakt. Gezien de complexiteit van de kwetsbare doelgroep ondervangt de zorgstructuur niet alle zorgen. Van alle betrokken netwerkpartners vraagt dit extra inzet om tot maatwerk te komen. Maatwerk is voor deze doelgroep een must en gaat samen met een laagdrempelige doch prikkelende werkwijze. De hoge mate van betrokkenheid en de flexibele werkhouding van de professionals leveren een belangrijke bijdrage binnen de huidige samenwerking en aanpak.

Om de betrokkenheid te waarborgen vraagt de langere termijn dat de professionals op beleidsniveau ondersteund gaan worden. Integrale beleidsvoering leidt tot kwaliteitsontwikkeling en waarborging, een effectieve inzet en handvatten en richtlijnen voor professionals.

Om de effectiviteit en de daadkracht te optimaliseren is de integrale samenwerking noodzakelijk. Hiervoor zullen betrokken organisaties het thema verslavingspreventie als één van de speerpunt binnen beleid op dienen te nemen. Het ontwikkelen van een eenduidige plan draagt bij aan het voorkomen / beperken van verslavingsproblematiek onder de kwetsbare doelgroep. Om tot een eenduidig beleid te komen is regievoering van de gemeente noodzakelijk. Zodoende wordt de betrokkenheid van de netwerkpartners benut om een gedeelde visie en strategie te ontwikkelen. Hierbij hoeft het wiel niet opnieuw uitgevonden te worden. Er kan gekeken worden welk beleid binnen vergelijkbare gemeenten ontwikkeld is en welke bestaande projecten in te passen zijn naar de lokale situatie in Rijssen-Holtten. Hierbij ligt de mooie uitdaging dat de betrokken netwerkpartners vanuit hun eigen identiteit middels een gezamenlijke visie tot overkoepelende thema's komen. Elke organisatie kan dan naar eigen inzicht invulling geven aan het thema. In de afstemming kunnen netwerkpartners elkaar versterken.

Wie zijn de partners in dit proces, wat is nodig en wat is ieders verantwoordelijkheid;

Primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Taak schoolleiding en schoolbestuur • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Taak schoolleiding en schoolbestuur • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige melding alcohol / drugsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur • Deelname aan vroegsignaleringsnetwerk binnen zorgstructuur.
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur
Instellingen voor verslavingspreventie	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdige melding verslavingsproblematiek bij preventiewerker en/of zorgstructuur • Gerichte ondersteuning risicogroepen • Gerichte ondersteuning ouders en professionals betrokken bij risicogroepen
GGD Twente	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren en adviseren over de ontwikkeling van kwetsbare kinderen en middelengebruik. Door middel van SOT's • Cijfers over kwetsbare groepen en rook, drank en drugsgebruik via de Twentse gezondheidsverkenning, mogelijk met verdiepende analyses.
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Regiefunctie: samenbrengen van partners in dit proces en eventuele ondersteuning bij de opbouw infrastructuur • Aandacht binnen de zorgstructuur

5. Domein actualiteit: Aansluiten bij actuele trends en ontwikkelingen

Binnen de gemeente is het wenselijk om adequaat in te kunnen spelen op actuele trends en ontwikkelingen op lokaal niveau. Signalen op dit gebied kunnen voortkomen uit het lokale netwerk, maar ook uit landelijke ontwikkelingen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Professionals in de gemeente signaleren een toename van het gebruik van een bepaald middel,
- Of er is een nieuwe game op de markt met een verhoogd risico op problematisch gebruik.
- Of lokaal aansluiten bij regionale of landelijke campagnes.

Door met betrokken netwerkpartners 2x per jaar om tafel te zitten en de trends en ontwikkelingen te agenderen worden zorgsignalen in beeld gebracht en kan er middels korte lijnen op ingespeeld worden. Daarnaast draagt deze werkwijze er aan bij om elkaar ook buiten de 2 bijeenkomsten om te benaderen en samen te werken.

Lachgas

Momenteel is het gebruik van lachgas een van de landelijke actuele ontwikkelingen. In de afgelopen jaren is het recreatief gebruik van lachgas als roesmiddel toegenomen. Vanuit het uitgaansleven heeft het zich verspreid naar andere gebruik settings, zoals thuis of op straat. De toename van lachgasgebruik leidt tot zorgen bij gemeenten, (preventie)professionals, scholen en ouders, waardoor de vraag naar een preventieve aanpak toeneemt.

Binnen de gemeente Rijssen-Holten zien we deze ontwikkelingen omtrent lachgas ook. Op straat worden lachgaspatronen gevonden, in de horeca worden lachgas ballonnen aangeboden en de (lokale) media besteedt er de nodige aandacht aan. Dit heeft er toe geleid dat men zich zorgen maakt en de discussie opgang komt. Van lachgas is op korte termijn bekend dat het diverse (gezondheids)risico's met zich brengt. Gebruik, zeker bij minderjarigen, wordt ten zeerste afgeraden. Over de risico's op lange termijn is minder bekend omdat het nooit goed onderzocht is. Daarom zijn gebruikers eigenlijk proefkonijnen met alle risico's van dien.

Jongerenparticipatie

Voor het verbeteren van jeugdbeleid en de zorg voor jeugd kun je als gemeente of jeugdhulporganisatie veel leren van jongeren en hun ouders. Hoe? Door hen te betrekken bij het beleid en de zorg.

Jeugdparticipatie draagt bij aan de ontwikkeling van de jeugd, komt de kwaliteit van voorzieningen ten goede én versterkt de pedagogische civil society. Duurzame veranderingen komen immers alleen tot stand in samenwerking met de mensen om wie het gaat. Door in gesprek te gaan met kinderen en jongeren worden vragen, behoeften, belevingen en oplossingen helder.

Jeugdparticipatie betekent het actief meedoen en meebeslissen van kinderen en jongeren in voorzieningen waar ze zelf meedoen of gebruik van maken, bij gemeentelijk, regionaal of landelijk beleid of aan activiteiten voor anderen (jeugd of volwassenen) in de samenleving. Van dorp tot wijk, van stad tot landelijk, van Europa tot de wereld. Ook zo wordt de pedagogische kracht vergroot. Voor de jeugd zelf is jeugdparticipatie een internationaal vastgelegd recht, eens manier om talenten, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en een manier om een positieve bijdrage te leveren aan de maatschappij.

Voor instellingen en overheden is jeugdparticipatie een middel om beleid te legitimeren en te verbeteren en vraaggericht werken te versterken.

Meedoen of participeren kan op verschillende manieren en niveaus van betrokkenheid. Om dit zichtbaar te maken heeft de socioloog Roger Hart (1992) de - veelgebruikte - participatieladder ontwikkeld met treden voor toenemende inbreng, betrokkenheid en verantwoordelijkheid:

- *Informeren*: volwassenen voeren het project of de activiteit uit. De jeugd wordt ad hoc betrokken door ze te informeren.
- *Raadplegen*: volwassenen voeren het project of de activiteit uit. De jeugd wordt geraadpleegd, heeft inzicht in het proces en hun mening wordt serieus genomen.
- *Adviseren*: volwassenen coördineren het project of de activiteit. De jeugd wordt bij onderdelen betrokken en om advies gevraagd.
- *Coproduceren*: de jeugd neemt het initiatief voor een project of activiteit en neemt besluiten over de uitvoering. Volwassenen hebben een begeleidende rol.
- *(Mee)beslissen*: de jeugd neemt het initiatief en voert het project uit. Volwassenen kunnen eventueel bij de besluitvorming betrokken worden.

In verschillende situaties kan voor verschillende niveaus van betrokkenheid gekozen worden. Pedagogisch gezien is het voor kinderen en jongeren belangrijk dat zij de kans krijgen op verschillende niveaus te (leren) participeren. De participatie kan een structurele of incidentele vorm hebben.

<https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Sterke-basis-voor-de-jeugd/De-rol-van-de-gemeente/Jeugdparticipatie-bevorderen>

Wie zijn de partners in dit proces, wat is nodig en wat is ieders verantwoordelijkheid;

Primair onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan bijeenkomsten werkgroep verslavingspreventie
Voortgezet onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan bijeenkomsten werkgroep verslavingspreventie
Jeugd- en jongerenwerk	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan overlegvormen binnen de zorgstructuur. • Stimuleren van talentontwikkeling en participatie van jeugd. • Jongerenwerkers zijn op de hoogte van de laatste trends en ontwikkelingen.
Sportverenigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan bijeenkomsten werkgroep verslavingspreventie
Instellingen voor verslavingspreventie	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan bijeenkomsten Werkgroep verslavingspreventie • Inhoud geven aan bijeenkomsten Werkgroep verslavingspreventie en verdere ontwikkeling gezamenlijke activiteiten
GGD Twente	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseren over het aangaan van gesprekken met jongeren
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Regiefunctie: samenbrengen van partners in dit proces en eventuele ondersteuning bij de opbouw infrastructuur • Verbinding zoeken met andere beleidsvelden in de gemeentelijke organisatie

Samenvattend advies

Het advies van de Werkgroep verslavingspreventie aan het college van burgemeester en wethouders en aan de besturen en leidinggevenden van alle deelnemende partijen luidt als volgt:

Onze missie is dat wij als ketenpartners met elkaar – elk vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid – onze krachten bundelen en inzetten op het bevorderen van de gezondheid van kinderen en jongeren en hun omgeving. Dit willen we doen wij door middel van gerichte voorlichting over genotmiddelen en preventie activiteiten binnen een integrale aanpak. We willen de omgeving van kinderen en jongeren zo inrichten dat gezond gedrag de makkelijkste keuze is. Dit doen wij met respect voor de diversiteit van onze doelgroep en de ketenpartners.

In de Werkgroep verslavingspreventie hebben we op basis van deze missie en een oriëntatie bij alle betrokken partijen daarvoor een vijftal domeinen voor een uitvoeringsplan onderscheiden.

Het gaat daarbij om:

1. Domein gezonde omgeving: Bevorderen gezonde leefomgeving, met name preventie van roken, alcoholgebruik en drugs
2. Domein eigen kracht: Ontwikkelen identiteit, weerbaarheid en bewustwording van gedrag.
3. Domein vroegsignalering: Problematiek vroegtijdig signaleren en zwaardere problematiek voorkomen.
4. Domein bijsturen: Kwetsbare groepen en risicofactoren
5. Domein actualiteit: Aansluiten bij actuele trends en ontwikkelingen

Per domein is in beeld gebracht welke interventies bij de verschillende domeinen ingezet kunnen worden.

De werkgroep adviseert om de missie integraal over te nemen en op bestuurlijk niveau een convenant te sluiten. Hierin wordt vastgelegd dat alle partijen blijvend samenwerken aan het realiseren van een gezonde leefomgeving en aan verslavingspreventie; ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid.

De werkgroep adviseert om te blijven investeren in het bestaan van de werkgroep en jaarlijks een uitvoeringsprogramma op te stellen. Daarin wordt vastgelegd welke actuele ontwikkelingen en thema's er zijn en met welke interventies daarin geïnvesteerd wordt.

De werkgroep gaat er tevens van uit dat alle deelnemende partijen een voorbeeldfunctie vervullen gezien het zo belangrijke thema verslavingspreventie.

Tot slot

De breed samengestelde werkgroep verslavingspreventie heeft ons veel opgeleverd. Gezamenlijk hebben we vanuit het onderwijs, het jeugd- en jongerenwerk, de sport, instellingen voor verslavingspreventie, de GGD Twente en de gemeente intensief nagedacht over de verslavingspreventie die noodzakelijk is voor de jeugd en jongeren in onze gemeente. Dit heeft vanuit die verschillende invalshoeken geleid tot een integraal advies en integrale aanpak, waarin alle betrokkenen hun eigen rol, taken en verantwoordelijkheden hebben en die ook zien. Ook is een breed scala van mogelijke interventies opgenomen.

Daarmee is verslavingspreventie nadrukkelijk op de agenda van alle partijen gekomen.

Dit is reden dat we besloten hebben dat de werkgroep verslavingspreventie blijft bestaan om gezamenlijk de werkzaamheden en de uitvoering van het advies op te pakken.

Wij zijn trots op het resultaat.

Bijlage: interventies per domein:

1. Domein gezonde omgeving: Bevorderen gezonde omgeving, met name preventie van roken, alcoholgebruik en drugs

Interventie	Beschrijving	Organisatie	Doelgroep
<i>De rookvrije generatie</i>	Allerlei materialen en stappenplannen om scholen en sportverenigingen rookvrij te krijgen. Deze kunnen gratis besteld worden. De gemeente, de GGD en Tactus kunnen ondersteuning bieden om tot een rookvrije school of (sport)vereniging komen. https://rookvrijegeneratie.nl/	GGD Tactus Gemeente	Onderwijs Sportverenigingen Organisaties
<i>De gezonde school</i>	VO-scholen kunnen een gezonde school worden door aan het themacertificaat, roken, alcohol, drugs te werken. In 2019 komt hiervoor nog een ondersteuningsronde vrij, waarbij scholen 3000 euro krijgen en gebruik kunnen maken van een adviseur van de GGD om dit te bewerkstelligen. https://www.gezondeschool.nl/	GGD	Onderwijs
<i>Ik pas-actie</i>	IkPas is een uitdaging aangaan met jezelf. Je drinkt een maand geen alcohol om eens te kijken wat het met je doet. Je wordt je bewuster van de keuze die je kunt maken om wel of niet te drinken, je doorbreekt je vastgeroeste patronen en alcohol is niet meer vanzelfsprekend. https://ikpas.nl/	GGD Tactus	Onderwijs Sportverenigingen Organisaties
<i>NIX 18- Campagne</i>	De NIX18- Campagne is een initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Cultuur en Sport en een groot aantal partners. Doel van de campagne is het versterken van de sociale norm 'niet drinken en roken'. De campagne richt zich op de hele samenleving, maar meer in het bijzonder op de omgeving van jongeren. Iedereen zou het normaal moeten gaan vinden als jongeren voor hun 18e niet roken of drinken. Via de campagne zijn materialen aan te vragen voor scholen, feestjes en sportclubs, zoals bijvoorbeeld posters, muntjes, polsbandjes en raamstickers.		Onderwijs Sportverenigingen Organisaties
Weerbaar en Gezond	Deze leefstijlinterventie maakt leerlingen bewust van de kracht van gewoonten en gewoontevorming. Ze krijgen inzicht in (potentieel) risicovolle situaties. De leerlingen leren weerbaarheidscompetenties (kennis/bewustwording, houding, gedrag) aan met betrekking tot schadelijk/ongezond risicogedrag. Optioneel is om een ervaringsdeskundige op gebied van verslavende middelen in te zetten om zijn persoonlijke verhaal te delen onder leiding van onze trainer.	St. Chris en Voorkom!	Basisonderwijs (groep 8)
GRIP – roken	Over roken is in de loop van de jaren al veel gezegd en kennis opgedaan. Tijdens deze workshop worden jongeren uitgedaagd om na te denken over voor- en nadelen van wel of niet te roken. Er wordt aandacht besteed aan de beïnvloeding door de omgeving, groepsdruk en denkfouten zoals 'iedereen doet het'. De jongere heeft een gezonde (kritische) houding ontwikkeld ten overstaan van roken.	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 12 t/m 14 jaar

GRIP – alcohol	Vanuit het uitgangspunt dat het van groot belang is dat in de puberteitsfase een gezonde sociale norm ten aanzien van ongezond en schadelijk risicogedrag, in het bijzonder het gebruik van alcohol, aan kinderen en jongeren wordt voorgehouden willen wij met de leefstijlinterventie aansluiten bij de boodschap van de NIX18-campagne (www.nix18.nl). Deze richt zich eveneens op het versterken van de sociale norm 'niet drinken en roken tot je 18 ^e ' in verband met de hersen-ontwikkeling van jongere. Tijdens de laatste les is er een ervaringsdeskundige bij om zijn of haar persoonlijke verhaal te delen onder leiding van onze trainer.	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 12 t/m 15 jaar
GRIP – drugs	Jongeren groeien op in een wereld met risico's en gevaren. Dat is in principe onvermijdelijk en feitelijk nauwelijks beïnvloedbaar. Jongeren in de puberteit ervaren grote lichamelijke, psychische en sociaal-emotionele veranderingen. Het is in deze levensfase waarin zij zoeken naar een stabiele zelfidentiteit én groepsidentiteit. Dit zien we onder meer in het zoeken naar en experimenteren met grenzen. GRIP helpt jongeren om eigen keuzes te maken met betrekking tot risicovol gedrag en potentieel schadelijke/verslavende middelen als drugs. Tijdens de laatste les is er een ervaringsdeskundige bij om zijn of haar persoonlijke verhaal te delen onder leiding van onze trainer.	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 14 t/m 16 jaar
GRIP op je stuur	De jongeren worden aan de hand van verschillende werkvormen uitgedaagd om goede keuzes te maken en een duidelijke grens te trekken op het gebied van alcohol en drugsgebruik in het verkeer. Ze zullen ervaren dat risico nemen gevolgen heeft. Een ervaringsdeskundige zal zijn/haar eigen verhaal delen en alle vragen van de jongeren beantwoorden onder leiding van onze trainer.	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 15- 16 jaar
LEV2Choose – risico gedrag	Deze training is een deelvariant van LEV2Live en toegespitst op risicogedrag. Hoofdboodschap: 'Durf gezonde keuzes te maken!' De volgende thema's komen aanbod: 1. Jij! (Iedereen verdient respect) 2. Jij & je doel (Ga voor goud) 3. Jij & grenzen (Heb lef om gezond te leven)	St. Chris en Voorkom!	Basisonderwijs (7-) groep 8
Accommodatiegebonden jongerenwerk biedt gezonde omgeving	De accommodaties van het jongerenwerk zijn vindplekken voor de doelgroep. Het jongerenwerk stimuleert gezonde keuzes en leefstijl in het contact met jeugd.	ViaVie	Jeugd Ouders

2. Domein eigen kracht: Ontwikkelen identiteit, weerbaarheid en bewustwording van gedrag.

Interventie	Beschrijving	Organisatie	Doelgroep
Op tijd voorbereid	Een lespakket dat bestaat uit een e-learn programma waarbij leerlingen actief worden betrokken en hun gezonde gedrag wordt bekrachtigd. Het bevat groepsopdrachten en een ouderinterventie. Daarnaast is een gastles ter aanvulling mogelijk of als alternatief wanneer verwacht wordt dat het e-learn programma niet passend is. Het is gericht op de invloed van games en social media op een gezonde leefstijl. https://www.optijdvoorbereid.nl/	Tactus	Basisonderwijs
ReLEGS	LEGSpedition is een karaktervormend programma voor jongeren in de leeftijd van 12 t/m 15 jaar en wordt voornamelijk gegeven in de tweede klas van het voortgezet onderwijs of praktijk onderwijs. Het heeft een positief effect op de bewustwording en leefstijl van jongeren. Door interactieve werkvormen vindt kennisoverdracht plaats en leren jongeren nieuwe vaardigheden. De trainer helpt de jongeren om bewust te worden van hun eigen LEGS (lichamelijk, emotioneel, geestelijk en sociaal) en gezonde keuzes te maken bij belangrijke thema's als imago, vriendschappen, media, risicogedrag, seksualiteit en weerbaarheid. https://www.terwille.nl/wat-wij-doen/voor-scholen/zorgaanbod-relegs/nl	Terwille	Voortgezet onderwijs 12 t/m 15 jaar
Algemeen	Het is belangrijk om kinderen, maar ook ouders/verzorgers en leerkrachten handvaten te bieden over normaal gebruik van sociale media en op het gebied van gamen.	Terwille St Chris/Voorkom GGD Tactus	Kinderen Jongeren Ouders
Drugsvoorlichting in de bovenbouw voortgezet onderwijs	Er zijn diverse voorlichtingsprogramma's die volgens maatwerk ingezet kunnen worden.	Tactus, st. Chris/Voorkom, Terwille.	Bovenbouw Voortgezet Onderwijs
Lezingen en cursussen t.b.v. ouders	Het Cursusbureau organiseert diverse. Bijvoorbeeld de lezing over "Het Puberbrein"; Hoe werk het brein van een puber, hoe ga je hier als ouder mee om, hoe blijf je in gesprek, etc.	GGD	Ouders
Theatergroepen	Middels het Cursusbureau kunnen theatergroepen worden ingezet die thema's omtrent jongeren en opvoeding behandelen. In overleg met de gemeente kunnen deze groepen gratis ingezet worden.	GGD	Jongeren Ouders
Loes	Op het platform www.loes.nl staan tips over het omgaan met rokende en drinkende jongeren. www.loes.nl	GGD	Ouders Professionals
Preventief adviesgesprek	Een gesprek met een jongere en/of zijn of haar ouder(s)/verzorger(s). In dit gesprek worden gebruik, omstandigheden en persoonlijke kenmerken besproken. De preventiewerker voorziet in tips, handvatten en een advies aangaande de situatie. Vervolgafspraken behoren tot de mogelijkheid.	Tactus	Jongeren Ouders
Oudervoorlichting	Een voorlichting voor groep ouders wordt op maat aangeboden. Wat betreft de vorm en setting is hierin van alles mogelijk zoals bijvoorbeeld een ouderavond op school of bij een betrokken ouders thuis.	Tactus	Ouders

Oudercursus 'help mijn kind kan niet zonder'	Dit is een ondersteunende cursus voor ouders en opvoeders met kinderen (12–23 jr.) die problematisch alcohol drinken, drugs gebruiken, gamen of gokken. Het doel is deze ouders handvatten en regie terug te geven. De cursus bestaat uit 5 bijeenkomsten.	Tactus	Ouders
Burgerschap	Jongeren ontdekken tijdens deze workshop hoe je respectvol om kan gaan met verschillen in opvattingen van en over mensen (thema's: actief burgerschap, sociale integratie, vooroordelen, verslaving)	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 12 t/m 15 jaar
LEV2Go	De LEV! weerbaarheidstrainingen zijn specifiek ontwikkeld om leerlingen vanuit een gezonde eigenwaarde en zelfbeeld te helpen verantwoorde keuzes te maken. Hoofdboodschap 'Jouw leven doet er toe'. LEVGo kent zes thema's: 1. Jij & respect (Iedereen verdient respect) 2. Jij & je ambitie (Ga voor goud) 3. Jij & de ander (Invloed kun je kiezen) 4. Jij & risicogedrag (Risico nemen is risico dragen) 5. Jij & seksualiteit (Heb lef om lief te hebben) 6. Jij & je hart (Heb lef om stevig op je benen te staan)	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 12 t/m 15 jaar
LEV2Respect	De jongere leert respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van en over mensen. Thema's die aan bod komen zijn vooroordelen, grensoverschrijdend gedrag en karakter. Op verzoek van de school kunnen bepaalde vooroordelen worden besproken, bijvoorbeeld dat asielzoekers gevaarlijk zijn. Jongeren krijgen handvatten aangereikt om respectvol om te gaan met hun persoonlijke grenzen en de grenzen van een ander. Jongeren ervaren het belang van een sterk karakter, niet alleen voor zichzelf maar ook voor de groep	St. Chris en Voorkom!	Voortgezet onderwijs 14 t/m 15 jaar
Diverse voorlichtingen op gebied van groepsdruk, keuzes maken, social media en sexting en grooming	Er zijn 4 presentaties/voorlichtingen ontwikkeld over naast genoemde onderwerpen. De jongerenwerkers gaan in de klas (groep 7 en groep 8) het gesprek aan met de leerlingen over deze onderwerpen om zo bewustwording en weerbaarheid te bevorderen. Op aanvraag van scholen kunnen presentaties op maat aangeboden worden, evenals avonden voor ouders.	Jongerenwerk ViaVie Welzijn	Groep 7 en groep 8 basisonderwijs. Ouders
www.jouwggd.nl	Een online jongeren platform waar jongeren terecht kunnen met allerlei vragen rondom zijn/haar gezondheid. En ook rondom roken,, alcohol en drugs. Ook zit er een chatfunctie vast aan dit platform waar jongeren gebruik van kunnen maken. Ook belangrijk influencers als Dylan Haegens zijn verbonden aan www.jouwggd.nl . Het bereik van deze site is erg groot.	GGD	Jongeren op het VO
LEV2Live - Leefstijlinterventie	De LEV! weerbaarheidstrainingen zijn specifiek ontwikkeld om jongeren vanuit een gezonde eigenwaarde en zelfbeeld te helpen verantwoorde keuzes te maken. LEV2Live is bedoeld om jongeren stevig op hun eigen benen te zetten met als hoofdboodschap 'Jouw leven doet er toe'. LEV2Live kent zes thema's: 1. Jij! (Iedereen verdient respect) 2. Jij & je doel (Ga voor goud) 3. Jij & de groep (Wees (media)wijs) 4. Jij & grenzen (Heb lef om gezond te leven) 5. Jij & puberteit (Heb lef om op te groeien) 6. Jij & lef (Leef met lef)	St. Chris en Voorkom!	Basisonderwijs (7-) groep 8

LEV2Be – Zelfbeeld en mediawijsheid	Deze training is een deelvariant van LEV2Live en toegespitst op zelfbeeld en een stukje mediawijsheid. Hoofdboodschap: 'Durf je zelf te zijn!' De volgende thema's komen aanbod: 1. Jij! (Iedereen verdient respect) 2. Jij & puberteit (Heb lef om op te groeien) 3. Jij & de groep (Wees (media)wijs)	St. Chris en Voorkom!	Basisonderwijs (7-) groep 8
Vaardigheidstraining	Algemene sociale vaardigheden, communicatievaardigheden, keuzes maken, doelen stellen, stresshantering,	Pand 11	12-23 jaar
Sociale invloed benadering	Aanleren van vaardigheden in het bieden van weerstand tegen sociale druk, het beïnvloeden van de heersende normen over middelengebruik en het corrigeren van de ideeën die jongeren hebben over het gebruik van anderen.	Pand 11	12-23 jaar
Zelfverdediging (bootcamp / kickboksen)	Gericht op de ontwikkeling van conditie, zelfvertrouwen, weerbaarheid en de gevolgen van middelengebruik	Pand 11 Straathoekwerk	12-23 jaar

3. Domein vroegsignalering: Problematiek vroegtijdig signaleren en zwaardere problematiek

Interventie	Beschrijving	Organisatie	Doelgroep
Consultatie	Een (telefonisch) gesprek met een professional omtrent een jongere. De zorgen en signalen worden besproken en eventueel gebruik, omstandigheden en persoonlijke kenmerken. Dit met toestemming van de jongere of op anonieme basis. De preventiewerker denkt mee en adviseert ten aanzien van de aanpak en het vervolg. Dikwijls resulteert dit in een afspraak met de jongere op locatie. Consultatie verlaagd de drempel en zorgt voor een betere doorstroom naar preventieondersteuning of naar de hulp die nodig is.	Tactus	Professionals
Training op maat	Een één- of meerdaagse cursussen of trainingen die wordt aangepast of ontwikkeld op maat voor een specifieke groep deelnemers. Afhankelijk van de vraag is de doelstelling kennisvermeerdering t.a.v. middelen en achtergronden van gebruik of omgaan met gebruik.	Tactus	Professionals
Veldwerk	We zijn aanwezig op plekken waar jongeren zijn. We laten ons gezicht zien, maken een praatje en hebben de tijd om in te gaan op vragen. We met de straathoekwerker mee de straat op of bezoeken het jongerencentrum. Ook het aansluiten bij een groep ouders om eens mee te denken valt hieronder. Het gebeurt zonder programma omdat we puur inspelen op wie er zijn en wat er speelt.	Tactus	Professionals Organisaties
Zorgstructuur	Middels diverse overlegvormen worden zorg in beeld gebracht en middels een integrale aanpak opgepakt.	Gemeente	Professionals Organisaties

Maatwerk	Interactieve toerusting voor leerkrachten over verschillende thema's, zoals verslavende middelen, weerbaarheid of ander relevante thema's in de leefwereld van jongeren. Van preventie en signaleren tot de aanpak en nazorg. Een combinatie van het delen van kennis, verkennen van de situaties en bespreken van oplossingsrichtingen op het niveau van de school, de groep en de individuen	St. Chris en Voorkom!	Leerkrachten
ReLEGS	LEGSpedition is een karaktervormend programma voor jongeren in de leeftijd van 12 t/m 15 jaar en wordt voornamelijk gegeven in de tweede klas van het voortgezet onderwijs of praktijk onderwijs. Tijdens deze interventie is vroegsignalering een belangrijk onderdeel.	Terwille	
Trainingen	Diverse trainingen voor mensen die met jongeren werken zoals leerkrachten, vrijwilligers bij sportverenigingen maar ook mensen die actief zijn in kerken.	Terwille	Professionals / vrijwilligers
Advies, ondersteuning, consultatie, doorverwijzing	Jongerenwerk heeft contact met en zicht op de (kwetsbare) jeugd, en kan bij zorgen de jongeren adviseren en ondersteunen, al dan niet in samenwerking met netwerkpartners (consultatie) en doorverwijzen indien nodig.	Via Vie	Jeugd en jongeren Ouders
Straatcultuur training	Inzicht/handvatten bieden tav omgang met jongeren van de straat...	Straathoekwerk	Buurtbewoners Winkeliers Professionals
EHBD	1e hulp bij drank en drugsincidenten in het uitgaanscircuit voor professionals in het uitgaanscircuit die te maken hebben met bezoekers die onder invloed zijn van middelen en hiermee in de problemen kunnen komen.	Verslavingszorg	Professionals

4. Domein bijsturen: Kwetsbare groepen en risicofactoren

Interventie	Beschrijving	Organisatie	Doelgroep
Zorgstructuur	Middels diverse overlegvormen worden zorg in beeld gebracht en middels een integrale aanpak opgepakt.	Gemeente	Professionals Organisaties
Deelname netwerken	Participatie in verschillende netwerken waar de onze expertise gewenst is. Dit betreft bijeenkomsten vanuit het netwerk waarbij groepen of individuele jongeren besproken worden. Bijvoorbeeld overleggen rond jeugd en veiligheid of het ZAT	Tactus	Professionals Organisaties
Spreekuur	Een preventiewerker neemt plaats op locatie waar de doelgroep binnen kan lopen of ingepland staat voor een kort consult. Zowel jongeren als ouders en intermediairs kunnen (samen) binnenlopen. Meestal komt het gesprek neer op een individuele screening en advies	Tactus	Organisaties
Moti-4(erkend)	In één tot vier gesprekken wordt de jongere bewogen om het eigen gebruik kritisch te onderzoeken. De moti-4 wordt op maat aangeboden en is in te zetten bij alcohol- of drugsgebruik, gokken of gamen. Er is dan sprake van licht problematisch gebruik waarbij een preventief traject voldoende helpend kan zijn en behandeling dus niet nodig is. De moti-4 biedt de jongere inzicht in zijn gebruik en kennis over het middel en de gevolgen. De jongere wordt aangezet tot nadenken over zijn gebruik en over wat hij met zijn leven wil. Daarnaast krijgt hij tips en handvatten om	Tactus	Jongeren

	het gebruik te veranderen en wordt het zelfvertrouwen versterkt.		
Groepsaanpak (7-stappenmodel / Beke)	Aanpak problematische jeugdgroepen binnen een gemeente.	Gemeente	12-23 jaar
Wietcheck	Interventie om jongeren te motiveren tot minderen of stoppen met het gebruik van cannabis.	Straathoekwerk Tactus	12-23 jaar
Talentontwikkeling risicjongeren. Talent van de straat.	Positieve motivatie, ervaren van succes aansluitend bij hun talent. Vergroten van handelingsmogelijkheden, verbreden sociale contacten	Pand 11 Straathoekwerk	12-23 jaar

5. Domein actualiteit: Aansluiten bij actuele trend en ontwikkelingen

Bijeenkomsten werkgroep Verslavingspreventie	De werkgroep Verslavingspreventie komt 2x per jaar bij elkaar om actuele trends en ontwikkelingen te bespreken en om af te stemmen welke aanpak er nodig is.	Werkgroep Verslavingspreventie	
--	--	--------------------------------	--